

Tokoni mo e poupou ma'a' e kau tauhi'

Ko e **New Zealand Carers Alliance** (Kautaha Fakatahataha 'a e Kau Tauhi 'a Nu'u Sila') ko e kautaha fakatahataha ia 'a e ngaahi kautaha ngāue'ofa fakafonua 'e 45 'oku nau fekumi ki ha fakalakalaka ki mu'a ma'a' e kau tauhi 'i he fāmili'.

Ko e **Carers New Zealand** ko ha talāsiti ngāue'ofa fakafonua ia 'oku' ne 'oatu 'a e ngaahi fakamatala pea mo e poupou ki he kau tauhi 'i he ngaahi fāmili' pea mo e kāinga'. Ko e kautaha 'eni 'oku nau fakalele 'a e ngaahi ngāue 'a e New Zealand Carers Alliance.

Ko ha Tūhulu ma'a' e Kau Tauhi'

A Guide for Carers

Vakai ki he www.carers.net.nz ki ha fakamatala lahi ange pe telefoni ki he

0800
777
797

ke ma'u atu mei ai ha fale'i ta'etotongi ki he ngaahi sēvesi mo e ngaahi tokoni 'oku ala ma'u ma'a' e kau tauhi'.

Kapau 'oku' ke fiema'u ha fakamatala felāve'i mo ha tokoni fakapa'anga pea mo ha fale'i ta'etotongi, telefoni ki he Work and Income 'i he 0800 669 009.

MINISTRY OF SOCIAL DEVELOPMENT
Te Manatū Whakahiato Ora

Tokoni 'aonga ma'a kinautolu 'oku nau tauhi ha fāmili pe ngaahi kaungāme'a 'oku nau matu'otu'a ange pe 'oku 'i ai hanau mahaki, faingata'a'ia pe faingata'a'ia fakae'atamai, palopalema 'i he kavamālohi' pe ko ha toe faito'o kona kehe ange.

newzealand.govt.nz

Tongan version
September 2009

Ko ha tokotaha tauhi koe?

'Oku' ke fa'a tokoni'i hao kāinga matu'otu'a ange, hao kaungāme'a 'oku puke, ha tokotaha 'i ho fāmili' 'oku 'i ai hano faingata'a'ia, pe ko ha taha 'oku 'i ai hano faingata'a'ia fakae'atamai, palopalema 'i he kavamālohi' pe ko ha ngaahi faito'o kona kehe, 'i he'enau ngaahi ngāue faka'aho? Kapau 'oku ngalingali 'oku' ke kau 'i heni, 'oku ngali ke 'i ai 'a e ngaahi sēvesi pea mo e ngaahi poupou ke tokoni'i koe.

Tokoni fakapa'anga

Ngaahi penefiti' mo e tokoni fakapa'anga' Work and Income
0800 559 009
www.workandincome.govt.nz

Kapau 'oku 'i ai hao lavea

Telefoni ki he ACC **0800 101 996**
www.acc.co.nz

Ngaahi naunau' mo e ngaahi fakalelei ki ai'

Ngaahi fakalelei ki he ngaahi naunau', fale' mo e me'alele'
0508 001 002 (Auckland/Northland)
www.accessable.co.nz
0800 17 1981 (toenga 'o Nu'u Sila')
www.enable.co.nz

Tokoni 'i 'api

Ki he ngaahi ngafa faka'api', tauhi' mo e tauhi fakaneesi' 'Oku sivi'i 'a ho'o ngaahi fiema'u' 'e ha kautaha **NASC**

Ko ha'o tama 'oku 'i ai ha'ane ngaahi fiema'u fakaako makehe

Talanoa mo ho'o toketaa', faiako 'a ho'o tama' pe puleako 'o e 'apiako', pe Potungāue Ako', Va'a ki he Ngaahi Fiema'u Fakaako Makehe'
0800 622 222
www.minedu.govt.nz

Ngaahi totonu ki he Mo'ui Lelei' mo e Ngaahi Faingata'a'ia Fakaesino'

'Ōfisi 'o e Komisiona ki he Kakai Faingata'a'ia'
0800 555 050
www.hdc.org.nz

Ko ho'o ngaahi totonu 'i he 'apingāue'

Potungāue Leipa'
0800 20 90 20
www.ers.govt.nz info@dol.govt.nz

Fiema'u ha mālōlō mei' he tauhi?

'Oku sivi'i 'a ho'o ngaahi fiema'u' 'e ha kautaha **NASC**

Ko e hā 'a e tokoni 'oku' ke fiema'u

Kautaha ki hono Fakafuo'a'i 'o e Ngaahi Fiema'u' mo e Sēvesi Fokotu'utu'u Ngāue' (NASC)

Ki he kakai 'oku nau ta'u si'i ange' ('i lalo hifo 'i he ta'u 65)

'E lava ke ke ma'u atu 'a e lisi 'o e ngaahi kautaha NASC 'i he www.moh.govt.nz/disability pe telefoni ki he **0800 DSD MOH (0800 373 664)**.

Ki he kakai 'oku nau ta'u motu'a ange' (motu'a ange 'i he ta'u 65)

'E lava ke ke ma'u atu 'a e lisi 'o e ngaahi kautaha NASC 'i he www.moh.govt.nz/olderpeople pe telefoni ki ho'o Poate Fakafeitu'u ki he Mo'ui Lelei' (District Health Board) 'o kole atu ke ke talanoa ki he timi NASC ma'a' e kakai matu'otu'a ange'.

Ki he kakai 'oku 'i ai hanau faingata'a'ia fakae'atamai, palopalema 'i he kavamālohi' pe ko ha toe faito'o kona kehe

Telefoni atu ki ho'o Poate Fakafeitu'u ki he Mo'ui Lelei' 'o kole atu ke ke talanoa ki he timi NASC ki he mo'ui lelei fakae'atamai'.